

Haags filmduo wordt gehuldigd

THEO BAKKER

Op 12 april ontvingen Jan van den Ende en Monique van den Broek de Schierbeek prijs uit handen van burgemeester Deetman. Met hun films hebben ze laten zien hoe de natuur in elkaar zit en wat er allemaal te ontdekken valt in de duinen. Een kort portret van beiden.

Eenmaal in de vijf jaar reikt de gemeente Den Haag de Schierbeekprijs uit. Een prijs bedoeld voor personen die zich bijzonder hebben ingezet voor het natuurwetenschappelijk onderzoek in het duingebied Meijndel. De laatste jaren is deze prijs toegekend aan bekende duinonderzoekers en natuurbeschermers als Henk Doing, Harrie Wanders en Gerrit Jan de Bruyn (adviseur van Stichting Duinbehoud). Het is vooral het werk in de milieu-educatie en de voorlichting, gevoegd bij activiteiten binnen de natuurbescherming die gemaakt hebben dat de prijs dit jaar is toegekend aan Jan van den Ende en Monique van de Broek.

Avontuur in de duinen

Avontuur, dat is wel wat Jan van den Ende zocht in de duinen. Al in 1930, als jochie van acht, trok hij met een aantal kameraadjes de

vallei Meijndel in. Nesten zoeken, eieren tellen en het broedsucces vaststellen, dat deden ze vooral. Nog leuker dan in de Vallei Meijndel was het om bij de watertoren het duin in te gaan. Verboden terrein, dat wel. Voor je het wist had je een koddebeier achter je aan. Maar het duin was daar wel wilder en ongerepter. Een keer liepen ze in een sprang toen er plots een persoon verscheen. Het bleek een vrouw te zijn. Bang waren ze, zeker toen ze in de gaten hadden dat het koningin Wilhelmina was. "Dag jongens", zei ze. "Dag koningin", antwoordden ze. Verder niets. Als zelfs de koningin het goed vond dat ze in het verboden duin waren, dan kon niemand hen meer tegenhouden.

Jan herinnert zich het duin uit de vooroorlogse periode als kaler en opener, met andere broedvogels ook. Geen karekieten, wel nachtzwaluwen en uiteraard, de legendarische griel. Toen hij tien jaar oud was, kreeg hij zijn eerste foto-toestel en werd er ook gefotografeerd. Hij zal zich toen niet gerealiseerd hebben dat filmen nog eens zijn belangrijkste tijdbesteding zou worden.

Hun motto blijft dat ze mensen willen laten genieten van de natuur (foto: Vincent van den Broek).

Jan van den Ende en Monique van den Broek ontvangen Schierbeekprijs uit handen van burgemeester Deetman (foto: John Thuring).

Reizen en filmen

De oorlog was een barre tijd. Jan raakte in het verzet, werd opgepakt en beleefde in het duin op de Vlakte van Waalsdorp een afschuwelijke ervaring, van een bijna-executie. In het dit na-jaar te verschijnen boek over de duinen van Den Haag en Katwijk doet hij daar verslag van. Na de oorlog was Jan's zucht naar avontuur nog lang niet gestild. Terwijl Nederland aan de opbouw werkte, gebruikte hij elke vrije periode om te reizen en te trekken. In 1946 liftend naar Zuid-Frankrijk. In de zomer van 1949 naar Algerije, naar de Sahara. Ruime landschappen vol stuifduinen en verschrikkelijk heet. De duinen kwamen wat op de tweede plaats in deze periode. Van den Ende werkte bij binnenlandse zaken. Hij kwam in contact met Bob Schrijvers, chef binnenland van het ANP. Samen besloten ze een natuurfilm te maken. Dat werd 'Rietland in de Randstad'. Een film handelend over de Nieuwkoopse Plassen met omgeving. Het werd een groot succes, be- kroond met een televisievertoning. Hoewel Van den Ende bepaald niet optimistisch gestemd is over de toekomst van de natuur en de natuurbescherming, wil hij met zijn films vooral laten zien hoe mooi het ondanks alles nog is. Verdere plannen werden gemaakt. Een film over de duinen, dat was hun ideaal. Bob Schrijvers overlijdt echter. Gelukkig komt er een nieuwe ster aan het firmament: Monique van den Broek. Werkzaam in de gezondheidszorg en zonder ooit erg be- trokken te zijn geweest bij de natuur wordt ze gegrepen door deze uitdaging. Tussen 1977 en 1983 besteden Jan en Monique elk vrij uur dat ze hebben aan hun film 'Vier duindagen'. Het

moet allemaal in hun vrije tijd, naast hun nor- male baan, gebeuren. Op 10 februari 1983 gaat de film in première en wordt daarna vertoond in het provinciehuis. De toeloop van het pu- blic is zo groot dat er in plaats van één dag, meerdere dagen gedraaid moet worden. Er volgt een vier maanden durende tournee door Amerika waarbij de film overal te zien is. Ook dit is weer een spannende tijd. Beiden nemen onbetaald verlof en moeten rond zien te komen van de \$1000 die ze per lezing krijgen. Ze vlie- gen 60.000 kilometer en bezoeken 32 staten. Een hectische maar ook een fantastische tijd. Vier duindagen wordt ook op de Nederlandse TV vertoond en door 1.300.000 mensen beke- ken.

Er komen verzoeken voor nog meer films. In 1986 vindt de première plaats van 'Den Haag natuurlijk'. In 1988 volgt 'Het konijn', in 1989 'Helm werken aan de zeereep'. Het wordt alle- maal wat teveel en ze besluiten professionele filmers te worden. Hun motto blijft dat ze men- sen willen laten genieten van de natuur, men- sen ervan willen overtuigen dat er nog heel veel natuur te behouden is.

Betrokken duinconsulent

Jan van den Ende was ook betrokken bij de Stichting Duinbehoud. Van 1993 tot 1998 zat hij in het bestuur en nog steeds is hij duincon- sulent voor Meijndel en het Westduinpark. Soms wordt het hem zwaar te moede vanwege alle aanslagen die er op de natuur worden ge- pleegd. De nieuwbouw aan de noordkant van Scheveningen die veel hoger is geworden dan ooit is afgesproken. "De Benoordenhoutseweg en de Landscheidingsweg zouden toch onder- gronds moeten worden aangelegd", verzucht hij. Het is maar goed dat er waterwinning in de duinen is, daardoor kan het duin blijven zoals het is. Hij herinnert zich een wethouder die zei dat het juist goed was om in het duin villa's te bouwen; dan liggen de duinen immers veilig beschut onder die huizen. Met enige spot mop- pert hij dat het duin het laatste natuurgebied van Nederland zal zijn dat wordt volgebouwd. Monique lacht hartelijk om zoveel treurigheid. Ondertussen werken ze onvermoeibaar verder aan nieuwe projecten. In april van dit jaar was er de première van 'Ooievaars Natuurlijk'. Ook weer een avontuur waarbij ooievaars gevolgd werden in Frankrijk en de oversteek naar Marokko in de Spaanse zomerhitte van 2001. Wij kijken intussen uit naar de volgende film van dit onvermoeibare duo.

THEO BAKKER IS ADVISEUR VAN STICHTING DUINBEHOUD